The Text

अर्जुन उवाच

किं तद् ब्रह्म किमध्यात्मं किं कर्म पुरुषोत्तम ।
अधिभूतं च किं प्रोक्तमधिदैवं किमुच्यते ॥१॥

किम् तत् ब्रह्म किम् अध्यात्मम् किम् कर्म पुरुषोत्तम ।
अधिभूतम् च किम् प्रोक्तम् अधिदैवम् किम् उच्यते ॥१॥

Arjuna uvaacha

1. **kin tad brahma kim-adhyaatmaṅ kiṅ karma puruṣhottama, adhi-bhootañ cha kim proktam-adhi-daivaṅ kim-uchyate**

अधियज्ञः कथं कोऽत्र देहेऽस्मिन् मधुसूदन ।
प्रयाणकाले च कथं ज्ञेयोऽसि नियतात्मभिः ॥२॥

अधियज्ञः कथम् कः अत्र देहे अस्मिन् मधुसूदन ।
प्रयाणकाले च कथम् ज्ञेयः असि नियतात्मभिः ॥

2. **adhi-yajñaḥ kathaṅ ko'tra dehe'smin madhu-soodana, prayaaṇa-kaale cha kathañ jñeyo'si niyat-aatmabhiḥ**

श्री भगवान् उवाच

अक्षरं परमं ब्रह्म स्वभावोऽध्यात्ममुच्यते ।
भूतभावोद् भवकरो विसर्गः कर्मसंज्ञितः ॥३॥

अक्षरम् परमम् ब्रह्म स्वभावः अध्यात्मम् उच्यते । भूतभावोद् भवकरः विसर्गः कर्मसंज्ञितः ॥

Shree bhagavaan uvaacha

3. **akṣharam paramam brahma svabhaavo'dhyaatmam-uchyate, bhoota-bhaavod bhavakaro visargaḥ karma-sañjñitaḥ**

अधिभूतं क्षरो भावः पुरुषश्चाधिदैवतम् ।
अधियज्ञोऽहमेवात्र देहे देहभृतां वर ॥४॥

अधिभूतम् क्षरः भावः पुरुषः च अधिदैवतम् । अधियज्ञः अहम् एव अत्र देहे देहभृतां वर ॥

4. adhi-bhootaṅ kṣharo bhaavaḥ puruṣhash-cha-adhi-daivatam, adhi-yajño'ham-eva-atra dehe dehabhritaam vara

अन्तकाले च मामेव स्मरन्मुक्त्वा कलेवरम् ।

यः प्रयाति स मद् भावं याति नास्त्यत्र संशयः ॥५॥

अन्तकाले च माम् एव स्मरन् मुक्त्वा कलेवरम् ।

यः प्रयाति सः मद् भावम् याति न अस्ति अत्र संशयः ॥

5. anta-kaale cha maam-eva smaran-muktvaa kalevaram, yaḥ prayaati sa mad bhaavañ yaati na-asty-atra sañshayaḥ

यं यं वाऽपि स्मरन्भावं त्यजत्यन्ते कलेवरम् ।

तं तमेवैति कौन्तेय सदा तद् भावभावितः ॥६॥

यम् यम् वा अपि स्मरन् भावम् त्यजति अन्ते कलेवरम् ।

तम् तम् एव एति कौन्तेय सदा तद् भावभावितः ॥

6. yañ yam vaa'pi smaran-bhaavan tyajaty-ante kalevaram, tan tam-eva-iti kaunteya sadaa tad bhava-bhaavitaḥ

तस्मात्सर्वेषु कालेषु मामनुस्मर युध्य च ।

मय्यर्पितमनोबुद्धिर्मामेवैष्यस्यसंशयम् ॥७॥

तस्मात् सर्वेषु कालेषु माम् अनुस्मर युध्य च ।

मयि अर्पित मनोबुद्धिः माम् एव एष्यसि असंशयम् ॥

7. tasmaat-sarveṣhu kaaleṣhu maam-anusmara yudhya cha, mayy-arpita-mano-buddhir-maam-eva-iṣhyasy-asañshayam

अभ्यासयोगयुक्तेन चेतसा नाऽन्यगामिना ।

परमं पुरुषं दिव्यं याति पार्थाऽनुचिन्तयन् ॥८॥

अभ्यास योग युक्तेन चेतसा ना अन्य गामिना । परमम् पुरुषम् दिव्यम् याति पार्थ अनुचिन्तयन् ॥

8. abhyaasa-yoga-yuktena chetasaa naa'nya-gaaminaa, paramam puruṣhan divyañ yaati paartha-a'nuchintayan

कविं पुराणमनुशासितारमणोरणीयांसमनुस्मरेद्यः ।

सर्वस्य धातारमचिन्त्यरूपमादित्यवर्णं तमसः परस्तात् ॥९॥

कविम् पुराणम् अनुशासितारम् अणोः अणीयांसम् अनुस्मरेत् यः ।
सर्वस्य धातारम् अचिन्त्यरूपम् आदित्यवर्णम् तमसः परस्तात् ॥

9. kavim puraaṇamanushaasitaaramaṇoraṇeeyaan samanusmaredyaḥ, sarvasya dhaataaramach intyaroopamaadityavarṇan tamasaḥ parastaat

प्रयाणकाले मनसाऽचलेन भक्त्या युक्तो योगबलेन चैव ।
भ्रुवोर्मध्ये प्राणमावेश्य सम्यक् स तं परं पुरुषमुपैति दिव्यम् ॥१०॥

प्रयाणकाले मनसा अचलेन भक्त्या युक्तः योगबलेन च एव ।
भ्रुवोः मध्ये प्राणम् आवेश्य सम्यक् स तम् परम् पुरुषम् उपैति दिव्यम् ॥

10. prayaaṇa-kaale manasaa'chalena bhaktyaa yukto yoga-balena cha-iva, bhruvor-madhye praaṇam-aaveshya samyak sa tam param puruṣham-upaiti divyam

यदक्षरं वेदविदो वदन्ति विशन्ति यद्यतयो वीतरागाः ।
यदिच्छन्तो ब्रह्मचर्यं चरन्ति तत्ते पदं संग्रहेण प्रवक्ष्ये ॥११॥

यत् अक्षरम् वेदविदः वदन्ति विशन्ति यत् यतयः वीतरागाः ।
यद् इच्छन्तः ब्रह्मचर्यम् चरन्ति तत् ते पदम् संग्रहेण प्रवक्ष्ये ॥

11. yad-akṣharam veda-vido vadanti vishanti yad-yatayo veeta-raagaaḥ, yad-ichchhanto brahmacharyañ charanti tat-te padan saṅgraheṇa pravakṣhye

सर्वद्वाराणी संयम्य मनो हृदि निरुध्य च ।
मूर्ध्न्याधायात्मनः प्राणमास्थितो योगधारणाम् ॥१२॥

सर्वद्वाराणी संयम्य मनो हृदि निरुध्य च ।
मूर्ध्नि आधाय आत्मनः प्राणम् आस्थितः योगधारणाम् ॥

12. sarva-dvaaraaṇee sañyamya mano hridi nirudhya cha, moordhny-aadhaay-aatmanaḥ praaṇam-aasthito yoga-dhaaraṇaam

ओमित्येकाक्षरं ब्रह्म व्याहरन् मामनुस्मरन् ।
यः प्रयाति त्यजन् देहं स याति परमां गतिम् ॥१३॥

ओम् इति एकाक्षरम् ब्रह्म व्याहरन् माम् अनुस्मरन् ।

यः प्रयाति त्यजन् देहम् सः याति परमाम् गतिम् ॥

13. om-ity-eka-akṣharam brahma vyaaharan maam-anusmaran, yaḥ prayaati tyajan dehan sa yaati paramaaṅ gatim

अनन्यचेताः सततं यो मां स्मरति नित्यशः ।

तस्याहं सुलभः पार्थ नित्ययुक्तस्य योगिनः ॥१४॥

अनन्यचेताः सततम् यः माम् स्मरति नित्यशः । तस्य अहम् सुलभः पार्थ नित्ययुक्तस्य योगिनः ॥

14. ananya-chetaaḥ satatañ yo maan smarati nityashaḥ, tasya-ahan sulabhaḥ paartha nitya-yuktasya yoginaḥ

मामुपेत्य पुनर्जन्म दुःखालयमशाश्वतम् ।

नाप्नुवन्ति महात्मानः संसिद्धिं परमां गताः ॥१५॥

माम् उपेत्य पुनर्जन्म दुःखालयम् अशाश्वतम् ।

न आप्नुवन्ति महात्मानः संसिद्धिम् परमाम् गताः ॥

15. maam-upetya punar-janma duḥkh-aalayam-ashaashvatam, n-aapnuvanti mahaatmaanaḥ sansiddhim paramaaṅ gataaḥ

आब्रह्मभुवनाल्लोकाः पुनरावर्तिनोऽर्जुन ।

मामुपेत्य तु कौन्तेय पुनर्जन्म न विद्यते ॥१६॥

आब्रह्मभुवनात् लोकाः पुनः आवर्तिनः अर्जुन । माम् उपेत्य तु कौन्तेय पुनर्जन्म न विद्यते ॥

16. aabrahma-bhuvanaal-lokaaḥ punar-aavartino'rjuna, maam-upetya tu kaunteya punar-janma na vidyate

सहस्रयुगपर्यन्तमहर्यद् ब्रह्मणो विदुः ।

रात्रिं युगसहस्रान्तां तेऽहोरात्रविदो जनाः ॥१७॥

सहस्र युग पर्यन्तम् अहः यत् ब्रह्मणः विदुः । रात्रिम् युगसहस्रान्ताम् ते अहोरात्रविदः जनाः ॥

17. sahasra-yuga-paryantam-ahar-yad brahmaṇo viduḥ, raatriñ yuga-sahasra-antaan te'horaatra-vido janaaḥ

अव्यक्ताद् व्यक्तयः सर्वाः प्रभवन्त्यहरागमे ।

रात्र्यागमे प्रलीयन्ते तत्रैवाव्यक्तसंज्ञके ॥१८॥

अव्यक्तात् व्यक्तयः सर्वाः प्रभवन्ति अहरागमे । रात्र्यागमे प्रलीयन्ते तत्र एव अव्यक्त संज्ञके ॥

18. avyaktaad vyaktayaḥ sarvaaḥ prabhavanty-aharaagame, raatryaagame praleeyante tatra-iva-avyakta-sañjñake

भूतग्रामः स एवायं भूत्वा भूत्वा प्रलीयते ।

रात्र्यागमेऽवशः पार्थ प्रभवत्यहरागमे ॥१९॥

भूतग्रामः सः एव अयम् भूत्वा भूत्वा प्रलीयते । रात्र्यागमे अवशः पार्थ प्रभवति अहरागमे ॥

19. bhoota-graamaḥ sa eva-ayam bhootvaa bhootvaa praleeyate, raatryaagame'vashaḥ paartha prabhavaty-aharaagame

परस्तस्मात्तु भावोऽन्योऽव्यक्तोऽव्यक्तात्सनातनः ।

यः स सर्वेषु भूतेषु नश्यत्सु न विनश्यति ॥२०॥

परः तस्मात् तु भावः अन्यः अव्यक्तः अव्यक्तात् सनातनः ।

यः सः सर्वेषु भूतेषु नश्यत्सु न विनश्यति ॥

20. paras-tasmaat-tu bhaavo'nyo'vyakto'vyaktaat-sanaatanaḥ, yaḥ sa sarveṣhu bhooteṣhu nashyatsu na vinashyati

अव्यक्तोऽक्षर इत्युक्तस्तमाहुः परमां गतिम् ।

यं प्राप्य न निवर्तन्ते तद्धाम परमं मम ॥२१॥

अव्यक्तः अक्षर इति उक्तः तम् आहुः परमाम् गतिम् ।

यम् प्राप्य न निवर्तन्ते तद् धाम परमम् मम ॥

21. avyakto'kṣhara ity-uktas-tam-aahuḥ paramaaṅ gatim, yam praapya na nivartante tad-dhaama paramam mama

पुरुषः स परः पार्थ भक्त्या लक्ष्यस्त्वनन्यया ।

यस्यान्तःस्थानि भूतानि येन सर्वमिदं ततम् ॥२२॥

पुरुषः सः परः पार्थ भक्त्या लक्ष्यः तु अनन्यया ।

यस्य अन्तःस्थानि भूतानि येन सर्वम् इदम् ततम् ॥

22. puruṣhaḥ sa paraḥ paartha bhaktyaa lakṣhyas-tv-ananyayaa, yasyaantaḥ-sthaani bhootaani yena sarvam-idan tatam

यत्र काले त्वनावृत्तिमावृत्तिं चैव योगिनः ।

प्रयाता यान्ति तं कालं वक्ष्यामि भरतर्षभ ॥२३॥

यत्र काले तु अनावृत्तिम् आवृत्तिम् च एव योगिनः ।
प्रयाताः यान्ति तम् कालम् वक्ष्यामि भरतर्षभ ॥

23. yatra kaale tv-anaavrittim-aavrittiñ cha-iva yoginaḥ, prayaataa yaanti taṅ kaalam vakṣhyaami bharatarṣhabha

अग्निर्ज्योतिरहः शुक्लः षण्मासा उत्तरायणम् ।
तत्र प्रयाता गच्छन्ति ब्रह्म ब्रह्मविदो जनाः ॥२४॥

अग्निः ज्योतिः अहः शुक्लः षण्मासाः उत्तरायणम् ।
तत्र प्रयाताः गच्छन्ति ब्रह्म ब्रह्मविदः जनाः ॥

24. agnir-jyotir-ahaḥ shuklaḥ ṣhaṇmaasaa uttaraayaṇam, tatra prayaataa gachchhanti brahma brahma-vido janaaḥ

धूमो रात्रिस्तथा कृष्णः षण्मासा दक्षिणायनम् ।
तत्र चान्द्रमसं ज्योतिर्योगी प्राप्य निवर्तते ॥२५॥

धूमः रात्रिः तथा कृष्णः षण्मासाः दक्षिणायनम् । तत्र चान्द्रमसम् ज्योतिः योगी प्राप्य निवर्तते ॥

25. dhoomo raatris-tathaa kriṣhṇaḥ ṣhaṇmaasaa dakṣhiṇa-ayanam, tatra chaandramasañ jyotir-yogee praapya nivartate

शुक्लकृष्णे गती ह्येते जगतः शाश्वते मते ।
एकया यात्यनावृत्तिमन्ययाऽऽवर्तते पुनः ॥२६॥

शुक्लकृष्णे गती हि एते जगतः शाश्वते मते । एकया याति अनावृत्तिम् अन्यया आवर्तते पुनः ॥

26. shukla-kriṣhṇe gatee hy-ete jagataḥ shaashvate mate, ekayaa yaaty-anaavrittim-anyayaa''vartate punaḥ

नैते पार्थ सृती जानन् योगी मुह्यति कश्चन ।
तस्मात् सर्वेषु कालेषु योगयुक्तो भवार्जुन ॥२७॥

न एते पार्थ सृती जानन् योगी मुह्यति कश्चन ।
तस्मात् सर्वेषु कालेषु योगयुक्तः भव अर्जुन ॥

27. na ite paartha sritee jaanan yogee muhyati kashchana, tasmaat sarveṣhu kaaleṣhu yoga-yukto bhava-arjuna

वेदेषु यज्ञेषु तपःसु चैव दानेषु यत्पुण्यफलं प्रदिष्टम् ।

अत्येति तत्सर्वमिदं विदित्वा योगी परं स्थानमुपैति चाद्यम् ॥२८॥

वेदेषु यज्ञेषु तपःसु च एव दानेषु यत् पुण्यफलम् प्रदिष्टम् ।
अत्येति तत् सर्वम् इदम् विदित्वा योगी परम् स्थानम् उपैति च आद्यम् ॥

28. vedeṣhu yajñeṣhu tapaḥsu cha-iva daaneṣhu yat-puṇya-phalam pradiṣhṭam, atyeti tat-sarvam-idam viditvaa yogee paran sthaanam-upaiti ch-aadyam